

CYKLY A SERIÁLY MARCELA MIŽÚRA

*Krátky profil nenápadného,
ale húževnatého farmaceuta
na ceste za dobrou fotografiou.*

Obr. 1 Marcel Mižúr

Pri svojich „exkurzoch“ do sveta amatérskej fotografie (lektorovanie, porotovanie, workshopovanie) dostávam často otázku, ako poznať dobrú fotografiu. Odpoveď je jednoznačná, aj nie.

Všetko, by malo byť autentické, slobodné a s láskou vytvorené. Dnešná digitálna fotografia zvädza k dokonalosti, napodobovaniu a podkladaniu sa. Takže taká je súčasná fotografia? Našťastie sú medzi nami „solitéry“, ktoré idú svojou, aj keď málo prešliapanou cestou, napriek tomu, že by mali stáť na okraji, ale poväčšine sú centrom fádneho horizontu.

Pred pár rokmi som v Lučenci stretol nenápadného mladého muža, ktorý sa vymykal všetkým zvyklostiam slovenských štúdií amatérskej fotografie. Bol bez „hruštičiek, šípok a šištičiek“. Nefotil ani mačičky a psíkov pri domácej idylke. Neprezentoval sa Tatranskými veľikánmi v rannom opare alebo v oranžade podvečerného slnka. Fotil Lučenec, slovenskú „miniPešť“. Kluby, koncerty, jarmoky, voľby ... Keďže mojím civilným povoláním je farmaceut. Všetko bolo vyvážené a presné. Nebolo tam toho veľa, ani málo, tak akurát, aby pohladilo, ale neublížilo. Začal som ho pozornejšie sledovať. A chalanisko sa vyprofiloval. Začal uzatvárať kompozíciu, otvoril si dvere do dejín umenia. Najlepšie sa ľudia učia v názornosti pochopenia.

Fotiť ľudí znamená prekonať strach. Vedieť komunikovať, naučiť sa bezprostrednosti. Vedieť a vidieť.

Do výsledného obrázka dať, to čo tam má byť. Vytvoriť príbeh, aj keď niekedy len o jednom filmovom políčku. To je to najťažšie. Dokumentárna fotografia nie je o náhodilosti a povrchnosti. Väčšinou je to systematická práca ako učiteľa jógy. Pokroky sú v milimetroch a viditeľné len v horizonte mesiacov a rokov. Preto treba veriť, že to má zmysel. Nie je dôležité dobehnúť do cieľa, ale užiť si cestu do tej méty.

Marcel sa postupne prepracoval od reportovania k dokumentovaniu. Vycíbil svoju pozornosť, zintenzívnil vnímanie:

„Postupne som začal vnímať rozhodujúci okamih, viacvrstvosť deja, kontrasty, archetypy ľudí, prostredie,“ citujem autora, ktorý pokračuje:

„Prvý workshop, ktorý som absolvoval, bol s Matúšom Zajacom a ten bol pre mňa zásadný. Ukázal mi svet veľkej, autentickej autorskej fotografie a stretol som v ňom viacero výborných a netušiac vtedy, aj oceňovaných fotografů.“

„Urobiť dobrú fotografiu je veľmi náročné. Myslím si, že treba pre ňu obetovať aspoň desať rokov intenzívneho štúdia a praxe. Fotoaparát používať ako hudobný nástroj. Denne. Naučiť sa v prvom rade remeslo. Urobiť technicky výbornú fotografiu. Bez toho sa nedá pohnúť. Potom zvládnuť kompozíciu, prácu so svetlom, atmosférou. Naučiť sa vidieť, trénovať oko. Rozmýšľať ako videné zobrazíť. To je akoby druhý stupeň. Nakoniec to najťažšie. Priniesť silný a jedinečný obsah. Tam fotograf vyjadruje

seba. Svoj myšlienkový a zážitkový svet. Svoje vnútro. Nebude to vedieť, keď si neotvorí myseľ. Na to slúži literatúra, hudba, galérie, výstavy, architektúra a všetka krása okolo nás. Potrebuje poznať históriu umenia, mať prehľad v dejinách fotografie, študovať fotografické knihy. Napodobňovaním sa nedá posunúť, hoci zo začiatku je silnou motiváciou. Od určitého momentu vo vlastnej tvorbe treba sa odvážiť, ísť sám za seba.“

Aj vďaka Matúšovi Zajacovi objavil tému Salaša, kde našiel pre seba viacero zaujímavých podnetov. Nové prostredie, zaujímavých ľudí a výzvu spracovávať tému dlhodobo. Nakoniec to boli viac ako tri roky. Vznikol z toho súbor fotografií, ktoré sú pre autora najhodnotnejšie (viac na priložených fotografiách).

Téma salaša je našich končínach menej otrepanou ako rómske kliše - prísť, odfoťiť a odísť. Sú to tiež ľudia, akoby na okraji záujmu, ale sú jednou farbou z vejára našej pestrej spoločnosti. Dnes je „salašov“ plná kopa, ponúkajú trochu insitného folklóru pri každej významnejšej ceste. Ako každá stopercentná bryndza nie je z ovčieho mlieka, tak ani salaš nie je selanka. Na tom Marcelovom sa nepredstiera, že Zem spieva, že každý je čistý a voňavý z Instagramu a denne oči sa nepasú vôkol krasotou nadšené ... Je to o chlapoch

v dennodennej lopote na paštike s večne „dymiacou“ rukou a kalíškom „domoviny“ na vypálenie červa/čreva. O chlapoch, ktorí odchádzajú skôr ako tí z hlavnej dediny ... Jeho dokument je sociálny vo viacerých rovinách. Je to správa o krajine, zátišie bez ticha, portrét bez inscenovania, reportáž bez moralizovania o samotnom živote. Je to naše zrkadlo doby a ľudstva.

Viem, že Marcel Mižúr aj o desať rokov bude tam, kde je dnes. Pevne ukotvený v prístave prítomnosti. Vo svojej práci farmaceuta, ženatý so záväzkami, dobrý otec svojich dcér. Lebo, ako nie je minulosť, tak nie je budúcnosť, je „tu a teraz“. Zostane navždy fotografickým „samoukom a amatérom“ (to nie je brídil, ale ten, kto profesionálne venuje voľný čas svojej záľube). Dokumentaristi sú osamelí bežci na dlhých tratiach.

Marcel je držiteľom čestného uznania celoštátneho kola AMFO 2020, v kategórii Cykly a seriály v skupine autorov nad 21 rokov.

V Lučenci a Banskej Bystrici

7.decembra 2020

Miro Zaťko

